

INFORMACJA DOTYCZĄCA NAJWAŻNIEJSZYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ ZWIĄZKU MIAST POLSKICH W OKRESIE OD 1 STYCZNIA DO 17 LISTOPADA 2020 R.

PLAN

Priorytetami działalności Związku, zaplanowanymi na rok 2020, **były pierwotnie:**

- działania legislacyjne, w tym z wykorzystaniem inicjatyw legislacyjnych Senatu,
- realizacja projektów, w tym adresowanych do miast średnich i małych,
- budowa Forum Rozwoju Lokalnego - platformy narzędzi i wiedzy, ułatwiających miastom prowadzenie polityki rozwoju,
- konsolidacja miast członkowskich wokół priorytetów – kampanie informacyjne i budowanie relacji umacniających Związek.

Ważnymi punktami w tym planie były:

- Zgromadzenie Ogólne Związku we Wrocławiu, 5-6 marca,
- wiosenna ofensywa legislacyjna w Senacie,
- 30-lecie reformy samorządowej i pierwszych wolnych wyborów do rad gmin w 1990 roku,
- jesienny Kongres Polityki Miejskiej oraz Kongres Organizacji Pozarządowych.

I KWARTAŁ – ZGODNIE Z PLANEM

Jak dziś wiadomo, plan ten od połowy marca uległ całkowitemu przeobrażeniu, ponieważ trzeba było zmierzyć się z **pandemią koronawirusa** – wyzwaniem, które trwa do dziś i zmusiło nas do podjęcia nieplanowanych i nieprzygotowanych wcześniej działań oraz do rewizji wcześniejszych zamierzeń.

Kampania informacyjna

„**Jedno dla wszystkich, wszystkie dla jednego**” – pod takim hasłem wystartowała kampania wizerunkowa Związku, która podkreślała **znaczenie współpracy** środowiska samorządowego, **wzmacniała poczucie wspólnotowości** i wskazywała, że członkostwo w Związku przynosi korzyści płynące ze współdziałania pomiędzy miastami.

Kampania miała charakter ogólnopolski - była skierowana zarówno do całego środowiska samorządowego ZMP, jak i do miast, które nie są jeszcze członkami Związku, a pośrednio także do ich mieszkańców.

Udział miast w kampanii był bezpłatny. Przyłączyło się 170 miast członkowskich ZMP. W ramach kampanii Biuro ZMP przygotowało pakiet grafik do komunikacji ogólnopolskiej oraz 170 zindywidualizowanych grafik dla każdego miasta.

Kampania trwała od 24 lutego do 10 marca. ZMP i miasta prowadziły jednak działania komunikacyjne aż do majowych obchodów 30. rocznicy odrodzenia samorządu terytorialnego.

Projekty ustaw

Kampanii wizerunkowej towarzyszyły **debaty merytoryczne**, współorganizowane przez Komisję Samorządu Terytorialnego i Administracji Państwowej oraz Związek Miast Polskich w Senacie. Podczas nich poruszyliśmy tematy istotne dla gmin:

- stan finansów samorządowych,
- zmiany w ustawach ustrojowych.

Debaty te zapoczątkowały przedstawienie przygotowanych przez ZMP konkretnych **projektów ustaw**, które prezes Związku, senator Zygmunt Frankiewicz, wniosie pod obrady Senatu.

Cykl zainaugurowało seminarium pt. *Stan finansów samorządowych – diagnoza i wyzwania*.

Po dyskusji przedstawione zostały **projekty i założenia rozwiązań ustawowych w zakresie finansów samorządowych:**

- rekompensata ubytków spowodowanych zmianami w podatku PIT z 2019 roku,

- przywrócenie zasady rekompensowania ubytków w dochodach własnych JST, będących skutkiem zmian ustawowych,
- założenia subwencji rozwojowej, stanowiącej realizację zgłaszanego od lat postulatu zwrotu podatku VAT, płaconego przez JST przy realizacji inwestycji, który nie podlega odliczeniu.

Następnie odbyła się w Senacie konferencja z okazji 30. rocznicy uchwalenia ustawy o samorządzie terytorialnym (10 marca 2020 r), przy okazji której przedstawiliśmy **projekty zmian w ustawach ustrojowych**, dotyczące:

- wpisania w ustawach ustrojowych definicji zadań własnych, zgodnych z zawartą w Konstytucji klauzulą generalną,
- zniesienia zakazu łączenia mandatu samorządowego z mandatem senatora.

Była to niestety ostatnia z zaplanowanych konferencji – podczas obrad były już widoczne pierwsze symptomy zmian, będących efektem ograniczeń wprowadzanych w związku z przeciwdziałaniem epidemii.

Zgromadzenie Ogólne i Zarząd

W dniach **5 i 6 marca** odbyło się we Wrocławiu **Zgromadzenie Ogólne Związku**. Przedstawiciele blisko 300 miast zaapelowali do Rządu i Parlamentu o podjęcie skutecznych działań mających na celu zapewnienie dalszego, oczekiwanego przez mieszkańców rozwoju polskich miast, wsi i regionów. Będzie to możliwe tylko poprzez zapewnienie **adekwatnego do zakresu przekazanych zadań, stabilnego zasilania finansowego samorządów**. Podkreślono także, iż niezbędne jest zagwarantowanie w ustawach kształtujących ustrój gmin, powiatów i województw rzeczywistej samodzielności ich organów w realizacji zadań własnych.

Zgromadzenie Ogólne wystosowało też apel o zażegnanie kryzysu polskiej oświaty. Dotyczył on nie tylko pogłębiającej się luki w **finansowaniu szkół**, spowodowanej relatywnym spadkiem subwencji, ale także pogarszającej się **jakości edukacji**, będącej efektem nieprzemyślanych, wzajemnie nieskoordynowanych i przeładowanych podstaw programowych.

Delegaci wyrazili też zaniepokojenie stanem i tendencjami zmian w polskiej **polityce energetycznej i klimatycznej**. Nie chcąc biernie czekać na zbliżającą się, potencjalną katastrofę klimatyczną i pragnąc podejmować na szerszą skalę ambitne zadania chroniące środowisko i przeciwdziałające zmianom klimatycznym, których domagają się mieszkańcy, Związek w rezolucji sformułował oczekiwania miast wobec polskiego rządu oraz instytucji unijnych.

Podczas obrad prezydent Zielonej Góry poinformował o pierwszym w Polsce potwierdzonym przypadku zakażenia **koronawirusem** u osoby, która przyjechała z Niemiec. Już tydzień później Związek, podobnie jak miasta członkowskie, rozpoczął całkowite przeorganizowanie swojej pracy na rzecz miast. Zmuszeni też zostaliśmy do zmian merytorycznych – zaplanowana akcja legislacyjna została odłożona, a nasze działania w tym zakresie w całości były skoncentrowane na bieżącej, doraźnej legislacji związanej z przeciwdziałaniem pandemii.

W I kwartale odbyły się trzy zaplanowane, stacjonarne **posiedzenia Zarządu**:

- 17 stycznia w Szczawnie-Zdroju – omówiono m.in. problem niesłusznych roszczeń o dotacje dla przedszkoli niepublicznych za lata sprzed zmiany przepisów o finansowaniu oświaty,
- 14 lutego w Poznaniu (także posiedzenie Komisji Rewizyjnej) – podjęto m.in. stanowiska w sprawie: stawek opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, rozszerzonej odpowiedzialności producenta oraz niedopuszczalnej praktyki zawieszania w czynnościach służbowych osób pełniących funkcje publiczne z wyboru; zwrócono się także do Senatu o zwiększenie w budżecie państwa na rok 2020 subwencji oświatowej o 4,605 mld zł, to znaczy o kwotę łącznych niedoszacowań skutków podwyżek płac dla nauczycieli w latach ubiegłych.
- 5 marca we Wrocławiu – przygotowanie obrad Zgromadzenia Ogólnego.

II KWARTAŁ – PANDEMIA I WYBORY

Działania legislacyjne podczas pandemii okazały się szczególnym wyzwaniem – projekty ustaw „COVID-owych” pojawiały się w trybie nagłym, a ich opiniowanie na odległość było bardzo utrudnione, tylko za pośrednictwem Senatu, gdyż w Sejmie projekty przechodziły całą procedurę w ciągu kilku godzin. Bardzo szybko pojawił się kolejny nieprzewidziany problem – przygotowania do wyborów prezydenckich, które w stanie epidemii były niewykonalne w ogłoszonym terminie. Zmaganiom w tej sprawie towarzyszyły gorączkowe machinacje legislacyjne i organizacyjne, z udziałem administracji rządowej oraz Poczty Polskiej.

W tych niecodziennych warunkach Zarząd Związku szybko i sprawnie opiniował zdalnie projekty i reagował na sytuacje, a Biuro, pracując online, organizowało niezbędne materiały i opinie prawne niejednokrotnie w ciągu kilku godzin.

Zarząd już 25 marca zwrócił się do władz centralnych z **apelem o wprowadzenie stanu klęski żywiołowej** (ustawa zalicza do tych stanów epidemie), podnosząc argumenty o legalnym, odpowiednim do sytuacji przesunięciu wyborów, jak również o znacznym zmniejszeniu potencjalnych roszczeń z tytułu wprowadzanych ograniczeń. Niestety – bezskutecznie.

Działania w II kwartale skoncentrowały się zatem na:

- opiniowaniu projektów ustaw i rozporządzeń,
- pomocy miastom w zamęcie dotyczącym przygotowaniom do wyborów w dniu 10 maja,
- działaniach informacyjnych w szerokim zakresie,
- monitorowaniu stanu finansów miast w kolejnych miesiącach,
- kontynuowaniu w możliwie pełnym zakresie projektów dla miast i z ich udziałem.

Pierwsze tzw. **tarce**, które zawierały liczne przepisy szczególne i działania osłonowe dla różnych podmiotów podczas epidemii przez długi czas nie zawierały rozwiązań, które byłyby adresowane do samorządów. Były tam oczywiście przepisy dotyczące biegu różnych terminów i innych spraw obejmujących także samorządy, jednak nie stanowiły one odpowiedzi na zgłaszane przez JST postulaty. Dopiero **Tarcza 4.0** przyniosła przynajmniej część rozwiązań, o które zabiegaliśmy, choć w bardzo ograniczonym zakresie. Najważniejsze spośród nich dotyczą rozluźnienia reguły wydatkowej w roku 2020 oraz przyspieszenie o 5 lat zmiany wzoru w art. 243 ustawy o finansach publicznych, dzięki czemu zdolność kredytowa JST wzrosła corocznie o ok. 3 mld zł. Niestety nie udało się uzyskać innych ważnych regulacji, np. zrekompensowania udzielonych w związku z pandemią ulg i zwolnień w podatkach i opłatach lokalnych.

Problemy dotyczące **wyborów** wyznaczonych na 10 maja były rozwiązywane **na bieżąco**, miasta zostały wyposażone w potrzebne opinie prawne, ogłaszaliśmy również komunikaty, które ułatwiały reagowanie na niespodziewane żądania wojewodów czy Poczty Polskiej. Część naszych działań niektórzy politycy oceniali jako „polityczne”, dlatego już 12 maja br. opublikowaliśmy pełny raport z prowadzonych działań, na tle rozwoju ogólnej sytuacji w tym zakresie. Przedstawiciele miast wysoko ocenili tą część naszej działalności w I fazie pandemii.

Działania informacyjne związane z czasem epidemii

Związek od początku epidemii COVID-19 informował miasta o podjętych działaniach legislacyjnych, dotyczących ważnych dla JST aktów prawnych, powstających w związku z przeciwdziałaniem pandemii i jej negatywnym skutkiem (zakładka – Epidemia koronawirusa – legislacja - <http://www.miasta.pl/kategorie-aktualnosci/epidemia-koronawirusa-legislacja>), a także wspomaga miasta w wymianie doświadczeń, publikując każdego dnia - w specjalnie do tego stworzonych zakładkach - ogłoszenia oraz informacje o rozwiązaniach krajowych i zagranicznych, które pomagają przetrwać ten trudny czas mieszkańcom, nie wychodząc z domu (zakładki Miasta wobec epidemii - <http://www.miasta.pl/aktualnosci/miasta-wobec-epidemii> i Epidemia koronawirusa – ogłoszenia - <http://www.miasta.pl/aktualnosci/epidemia-koronawirusa-ogloszenia>).

Aby jeszcze skuteczniej dotrzeć do mieszkańców miast, nauczycieli i przedsiębiorców ze wskazówkami, inspiracjami oraz przykładami efektywnej pomocy, realizując w praktyce przesłanie „Jedno dla wszystkich, wszystkie dla jednego”, wydaliśmy także specjalny „Poradnik dla miast”, który jest dostępny na naszej stronie – <https://sites.google.com/view/hdxaks/home>.

Staraliśmy się także skutecznie zabiegać o osłonę finansową samorządów w czasie pandemii, dlatego podjęliśmy od kwietnia br. **monitoring stanu finansów miast** za pomocą ankiet, które nadsyłały nam służby finansowe stu kilkudziesięciu miast. **Nasze informacje, które wyprzedzały dane zbierane i publikowane przez resort finansów, były natychmiast publikowane przez media samorządowe oraz niektóre gazety i telewizje ogólnopolskie.** Z danych tych wynika, że – pomimo wyraźnego spadku wydajności niektórych źródeł dochodów własnych – nie doszło do załamania naszych finansów w skali, o jakiej niektórzy władarze miast mówili wiosną, zwłaszcza w kwietniu. Wciąż największe negatywne skutki dla naszych finansów powodują ubiegłoroczne zmiany w podatku PIT oraz niedoszacowanie subwencji oświatowej. Strona rządowa ocenia stan finansów JST – na tle innych sektorów – jako dobry i nie zamierza uwzględnić naszych postulatów dotyczących zrekompensowania ubytków spowodowanych przez zmiany ustawowe.

Nasz postulat **wsparcia finansowego samorządów**, nagłośniony przez ubiegającego się o reelekcję prezydenta Andrzeja Dudę podczas kampanii wyborczej, został zrealizowany przez rząd RP w postaci „Funduszu Inwestycji Samorządowych”. Jego pierwsza część (6 mld zł), przeznaczona dla samorządów lokalnych, została skonstruowana w konsultacji z organizacjami samorządowymi. Podstawą były obiektywne kryteria, a punktem odniesienia – plan wydatków inwestycyjnych z początku roku 2020. Niewątpliwie to wsparcie przyczyniło się do kontynuowania wielu inwestycji.

Związek pomyślnie kontynuuje wszystkie prowadzone **projekty**, w tym zwłaszcza największy w naszej historii projekt norweski „**Rozwój lokalny**”. Szersza informacja o projektach znajduje się w końcowej części niniejszego materiału.

Zarząd w II kwartale spotykał się wyłącznie on-line, formułując stanowiska i opinie, dotyczące zarówno spraw bieżących (epidemia, wybory), jak i systemowych (finanse, oświata, gospodarka odpadami, przeciwdziałanie skutkom suszy).

Związek silnie wsparł nowelizację ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, w której należne miejsce uzyskały miejskie obszary funkcjonalne i porozumienia terytorialne.

W maju i czerwcu spotkania online podjęły również niektóre komisje Związku, w tym Komisja Gospodarki Komunalnej, która zwróciła uwagę na oczekiwania miast wobec rozszerzonej odpowiedzialności producentów.

Obchody 30-lecia JST

Zaprosiliśmy miasta do wspólnego świętowania rocznicy najbardziej udanej z polskich reform, mimo iż przyszło nam je w sytuacji pandemii. Przekazaliśmy miastom logotyp ogólnopolskich obchodów 30-lecia polskiej samorządności. Każde miasto mogło zindywidualizować logo, dodając nazwę swojego miasta. Celem było nie tylko wspólne świętowanie ale także synergia informacyjna i promocja samorządności pod wspólnym logiem na miejskich nośnikach, w mediach społecznościowych i stronach internetowych: <https://www.miasta.pl/aktualnosci/zaproszenie-do-wspolnego-swietowania-obchodow-30-lecia-wyborow-samorzadowych>;

26 maja 2020 r. odbyła się debata online ZMP i dziennika *Rzeczpospolita* pt. „30 lat samorządu terytorialnego. Jaka przyszłość czeka polskie samorządy?”. Równocześnie ukazało się specjalne wydanie *Rzeczpospolitej - Życia Regionów*, <https://www.miasta.pl/aktualnosci/30-lecie-samorzadu-terytorialnego-specjalne-wydanie-zycia-regionow>, przygotowane przez Związek.

Zaprosiliśmy również samorządowców na stronę internetową Związku (www.miasta.pl), na której znalazły się materiały przygotowane specjalnie na 30-lecie samorządu terytorialnego – wywiady z samorządowcami, kalendarium 30-lecia polskiego samorządu i Związku Miast

Polskich, wspomnienia o ludziach, którzy budowali samorządność w naszym kraju, refleksje współczesnych liderów polskich miast oraz zwiastun filmu dokumentalnego na 30. lecie JST. Film dokumentalny **1990 – narodziny samorządu** przygotowany przez Video Studio Gdańsk na zlecenie Związku, ukazał się we wrześniu.

Inne działania informacyjne:

Baza źródeł finansowania przedsięwzięć rozwojowych. Udostępniamy naszym miastom członkowskim, przygotowaną przez naszych ekspertów, bazę źródeł finansowania przedsięwzięć rozwojowych. Jest to w jednym miejscu, w formie pliku Excel, informacji o konkursach i naborach wniosków, dostępnych funduszach z różnych źródeł w wielu różnych dziedzinach. Poszczególne źródła są w naszym środowisku ogólnie znane, ale informacja na ich temat jest rozproszona. Atutem naszego zestawienia jest zebranie tych informacji w jednym miejscu, w prostej, czytelnej formie. Baza jest stale aktualizowana.

Kampania profrekwencyjna. Związek zachęcał miasta do zaangażowania się w kampanię profrekwencyjną przed drugą turą wyborów prezydenckich. Akcja „**Kto głosuje, ten się liczy**” miała zachęcić mieszkańców miast do udziału w głosowaniu w drugiej turze wyborów prezydenckich, która odbyła się 12 lipca. **Zaprosiliśmy wszystkie miasta do pobrania materiałów graficznych kampanii oraz zamieszczenia logotypu i nazwy swojego miasta:** <https://www.miasta.pl/aktualnosci/kto-glosuje-ten-sie-liczy>.

Cała prawda o samorządach. Rządowy spot, mówiący o dochodach JST jako źródłach sukcesu polskich samorządów, był nierzetelny: przemilczał fakt szybszego niż wzrost dochodów wzrostu wydatków JST. ZMP dopowiedział pominięte fakty, publikując swój kontr-spot: https://www.youtube.com/watch?v=BHechd3PqK0&feature=emb_logo.

Solidarność z miastem członkowskim. Zarząd zaapelował do miast członkowskich Związku o **rozważenie możliwości udzielenia pomocy finansowej dla należącego do ZMP miasta Jasła**, które zostało dotknięte poważnymi skutkami nawałnic. Szacunkowa kwota strat **tylko w mieniu komunalnym w tym mieście wynosi 42,5 mln zł**. Niesienie takiej pomocy umożliwia art. 10 ust. 2 ustawy o samorządzie gminnym oraz art. 220 ustawy o finansach publicznych.

III KWARTAŁ – do połowy listopada

Wydawało się, że po wyborach prezydenckich i wakacyjnym rozluźnieniu społecznej samodyscypliny będzie możliwy powrót do bezpośrednich spotkań i przerwanych wiosną działań. Optymistycznym sygnałem było hybrydowe (w większości stacjonarne) posiedzenie Zarządu, które odbyło się 3 lipca w Śremie.

Jednak w październiku nastąpił wyraźny wzrost liczby zakażeń koronawirusem. Obecnie można mówić o drugiej, znacznie poważniejszej fali pandemii, co stawia pod znakiem zapytania przynajmniej część działań Związku.

W III kwartale kontynuowaliśmy **prace legislacyjne**, nie tylko o charakterze bieżącym, prowadziliśmy **działania informacyjne i monitoring finansów miast** oraz realizowaliśmy przedsięwzięcia **projektowe** z udziałem miast.

W **działaniach legislacyjnych** Związek:

- silnie wsparł nowego wiceministra klimatu, Jacka Ozdobę, który w sierpniu zapowiedział nowe inicjatywy legislacyjne w zakresie **gospodarki odpadami komunalnymi** (działania te są podzielone na kilka etapów; nie obejmują jeszcze wszystkich spraw ważnych dla miast, ale stanowią znaczący postęp w stosunku do poprzednich kilku lat.

- przedstawił projekt ustawy o **subwencji rozwojowej** (quasi-zwrot VAT-u), rozpoczynając w ten sposób debatę o systemowych zmianach w finansach samorządowych; został on omówiony w **Życiu regionów - Rzeczpospolitej**, przy okazji tegorocznego Rankingu „Rzeczpospolitej”.

- Prezes ZMP wniósł w Senacie projekty ustaw: **rekompensatę ustawowych ubytków w PIT** oraz korektę przepisów o **opodatkowaniu infrastruktury kolejowej** podatkiem od nieruchomości.

- uzyskaliśmy w ramach Komisji Wspólnej Rządu i ST zapewnienie o przedłużeniu w roku 2021 **terminu uchwalenia budżetu JST** oraz **rozluźnieniu reguły wydatkowej** także w latach 2021 i 2022;

- przedstawiliśmy zaktualizowany projekt ustawy regulującej w przejrzysty, sprawiedliwy sposób **zasady wynagradzania** osób pełniących funkcje z wyboru albo powołania w JST.

Zarząd na bieżąco opiniował projekty zgłaszane przez rząd, dotyczące przeciwdziałania epidemii, zmian granic JST, funduszu inwestycji samorządowych, funduszu dróg lokalnych.

Kontynuujemy **monitoring finansów miast**, dzięki czemu mamy podstawy do merytorycznej dyskusji z resortem finansów. Dane z naszego monitoringu za każdym razem przedstawia Serwis Samorządowy PAP oraz cytują gazety piszące o samorządach, w tym „Rzeczpospolita” i „DGP”.

Nie ma niestety postępu w dyskusji o finansowaniu oświaty – resort pozostaje głuchy na rzeczowe argumenty, powołując się uporczywie na wzrost dochodów JST z udziałów w podatku PIT w ubiegłych latach i jednocześnie pomijając wzrost kosztów bieżących. Obecnie kończymy prace nad kolejnym **raportem o finansowaniu oświaty**, który opublikujemy w listopadzie br.

W **działaniach informacyjnych**, które będą prowadzone w zasadniczym zakresie bez zmian, wracamy do formuły komunikatów w ważnych sprawach bieżących. Nasze materiały merytoryczne są systematycznie odnotowywane w Serwisie Samorządowym PAP.

Nowy serwis internetowy – Forum Rozwoju Lokalnego www.Forum-Rozwoju-Lokalnego.pl. Strona jest platformą wiedzy i praktyki samorządowej. omawia tematykę z zakresu rozwoju własnych potencjałów gmin i promuje nowe rozwiązania sprzyjające rozwojowi polskich miast. Strona przedstawia konkretne narzędzia przygotowane dla samorządów oraz etapy prac nad modelem zintegrowanego zarządzania rozwojem lokalnym. Pełni funkcję biblioteki dla miast, jest bazą wiedzy i informacji, zawiera rozbudowane repozytorium materiałów video, prezentacji i publikacji.

Obrona interesów miast, poza wymienionymi projektami legislacyjnymi, obejmuje także kwestię **roszczeń przedszkoli niepublicznych**, w tym w zakresie wniosków kasacyjnych.

W 2020 roku do Związku **przystąpiło 11 miast**: Busko Zdrój, Kłodzko, Mrągowo, Nisko, Pionki, Podkowa Leśna, Przasnysz, Skarszewy, Zawiercie, Ząbkowice.

Obecność ZMP w mediach

Na podstawie zestawień Instytutu Monitoringu Mediów od 1 stycznia do 17 listopada 2020 roku ukazało się w mediach **20 735** informacji, w których pojawia się hasło „Związek Miast Polskich”. Od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 r. tych wzmianek było 15 794, a w analogicznym okresie od 1 stycznia do 17 listopada 2019 roku - **14 722**. Oznacza to **wzrost o 41%** w tym samym czasie.

W 2020 roku podział 20 735 publikacji informacji o ZMP na wybrane kategorie mediów wygląda następująco: prasa – 1025, TV – 290, radio – 1228, portale – 13241, facebook – 2665, twitter – 1863. Zeszłoroczne dane dotyczące podziału na poszczególne rodzaje mediów w tym samym okresie (od 1 stycznia do 17 listopada 2019 r.) kształtowały się tak: prasa – 1150, TV – 351, radio – 1271, portale – 7820, facebook – 2462, twitter – 1398. Zasadnicze niekorzystne różnice dotyczą głównie TV (spadek 17%), ale wynikają one z tego, że w poprzednim roku ukazało więcej wiadomości o nas w lokalnych i regionalnych mediach, gdyż Zarządy ZMP oraz konferencje odbywały się w różnych lokalizacjach w Polsce i towarzyszyło im zainteresowanie miejscowych mediów. Obecnie natomiast mamy przede wszystkim **informacje o nas, „setki”, wypowiedzi naszych przedstawicieli w audycjach w pasmach ogólnopolskich**. Dlatego pomimo mniejszej liczby newsów w TV **wysokość ekwiwalentu reklamowego (AVE) tylko odnośnie tego medium wzrosła o 42%**. W 2019 było to 9 446 710 zł (udział w całości - 12,7%), a w 2020 r. - 16 404 457 zł (udział w całości - 20,7%). Znacząco zwiększyła się natomiast nasza obecność na portalach – o 40%.

Od 1 września do 17 listopada 2020 roku ukazały się **22 informacje** o działaniach czy opiniach ZMP w ogólnopolskich stacjach telewizyjnych, 22 - w ogólnopolskich stacjach radiowych, 86 - w dziennikach ogólnopolskich. Jednak stanowiska Związku Miast Polskich, opinie naszych ekspertów, informacje o wydarzeniach (w tym transmisje) **najszerzej prezentowały** ogólnopolskie portale samorządowe: **Serwis Samorządowy PAP** - 43 artykuły oraz **Portal Samorządowy** - 66 artykułów. Były one następnie często cytowane przez inne media.

Projekty na rzecz miast i z udziałem przedstawicieli wielu z nich

Rozwój małych i średnich miast – projekt predefiniowany

W latach 2019-2024 Związek Miast Polskich realizuje największy w Polsce projekt szkoleniowo-doradczy dla samorządów pod nazwą „**Budowanie potencjału instytucjonalnego średnich i małych miast w Polsce na rzecz wdrażania skutecznych lokalnych polityk rozwoju**”. Projekt ma przyczynić się do poprawy sytuacji miast uznanych za ośrodki z najtrudniejszą sytuacją społeczno-gospodarczą w kraju.

Miasta uczestniczące w projekcie predefiniowanym nie tylko będą miały do dyspozycji środki finansowe (102 mln Euro), ale także znacząco zwiększą swoją zdolność do efektywnego programowania i skutecznego wdrażania lokalnych polityk rozwojowych. W ten sposób będą zdolne w pełni wykorzystać potencjał interwencji publicznej oferowanej przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej.

Budżet tego programu wynosi 117 mln euro, z czego **102 mln euro będą przeznaczone na projekty rozwojowe dla miast**. Pieniądze na rozwój polskich miast pochodzą w 85% ze środków funduszy norweskich i funduszy EOG na lata 2014 – 2021 oraz w 15 % - z budżetu państwa.

Forum Rozwoju Lokalnego

Forum Rozwoju Lokalnego to zintegrowany pakiet działań służących promocji podejścia oraz narzędzi zrównoważonego rozwoju lokalnego. Działania są prowadzone w ramach realizowanego przez Związek projektu predefiniowanego, który jest częścią Programu „Rozwój Lokalny”.

Idea Forum Rozwoju Lokalnego opiera się na bezpośredniej pracy z miastami, seminariach i warsztatach, ogólnopolskich konferencjach, sieciach wymiany doświadczeń, a także na upowszechnianiu produktów i narzędzi rozwoju lokalnego.

Wiosną 2020 r. Forum Rozwoju Lokalnego rozpoczęło cykl otwartych, bezpłatnych seminariów on-line dla przedstawicieli miast małych i średnich pod nazwą „URUCHOMIENIE ENDOGENNYCH POTENCJAŁÓW WARUNKIEM ROZWOJU MAŁYCH I ŚREDNICH MIAST W POLSCE”. Seminaria są poświęcone zasobom miast, które można uruchomić i lepiej wykorzystać dla rozwoju lokalnego.

Dzięki udziałowi w seminariach miasta mogą:

- lepiej identyfikować i aktywizować zasoby i czynniki rozwoju lokalnego,
- wzmacniać umiejętności kierowania polityką rozwoju miasta,
- wymieniać się wiedzą z innymi miastami stojącymi przed podobnymi wyzwaniami.

System wsparcia przedsiębiorczości rodzinnej – lokalne centra kompetencji rozwoju firm rodzinnych

Projekt był realizowany od 1 lipca 2018 do 30 czerwca 2020 wspólnie ze Stowarzyszeniem Inicjatywa Firm Rodzinnych, w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój. W wyniku realizacji projektu powstaje 7 lokalnych centrów kompetencji rozwoju firm rodzinnych (LCK) w 7 miastach na terenie Polski.

Kluczowym założeniem projektu była ścisła współpraca partnerów lokalnych - władz miasta i lokalnych firm rodzinnych, tak aby wypracowany system wsparcia dla firm był stały i skuteczny. Projekt miał na celu rozwój współdziałania partnerów lokalnych - władz miasta i środowiska lokalnych firm rodzinnych w celu poprawy efektywności działań na rzecz firm rodzinnych w krytycznych dla ich rozwoju obszarach:

- poprawa efektywności prowadzenia firm rodzinnych,
- przekazywanie kompetencji prowadzenia przedsiębiorstwa z pokolenia na pokolenie,
- wsparcie trwałości i konkurencyjności FR z uwzględnieniem specyfiki ich działania,
- upowszechnienie wiedzy nt. sposobów pomiaru zysku ekonomicznego,
- wsparcie skutecznych procesów sukcesyjnych,
- wykorzystanie analizy ryzyka w przedsiębiorstwach rodzinnych.

Przestrzeń dla partycypacji 2

Projekt realizowany jest przez Fundację Pracownia Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia” (lider projektu), Pracownię Zrównoważonego Rozwoju i Związek Miast Polskich. Głównym celem projektu jest wsparcie gmin merytorycznie przygotowując je do przeprowadzenia konsultacji społecznych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub studium przy aktywnym udziale mieszkańców oraz przekazane zostaną granty na realizację konsultacji w wysokości ok. 20 tys. zł.

Wsparcie kadry JST w zarządzaniu oświatą na rzecz rozwoju szkół i kompetencji kluczowych uczniów (2)

Projekt realizowany jest przez Ośrodek Rozwoju Edukacji w ramach Działania 2.18 POWER. Związek Miast Polskich uczestniczy w tym przedsięwzięciu, jako partner ORE, który ma zapewnić zgodność podejmowanych w projekcie działań z uwarunkowaniami i rzeczywistymi potrzebami praktyków samorządowych.

System Monitorowania Usług Publicznych

Wraz z GUS, MSWiA oraz ZPP (w I etapie także ŚZGiP) budujemy System Monitoringu Usług Publicznych (SMUP). Jest to projekt systemowy w ramach programu POWER 2.18. W etapie 1 (2017–19) partnerzy, w tym ZMP, przeanalizowali 6 obszarów usług publicznych o charakterze administracyjnym i technicznym i przygotowali wskaźniki do ich analizy. Usługi te obejmują ponad 30% budżetów samorządowych. W etapie 2 (od kwietnia 2019 r.) rozpoczęto prace nad analizą trzech obszarów usług publicznych o charakterze społecznym: edukacji, lokalnej polityki społecznej oraz kultury i rekreacji. W pracach uczestniczą także przedstawiciele 31 JST, którzy – biorąc udział w grupach wymiany doświadczeń (GWD) - opiniują wypracowywane dokumenty, w tym definicje wskaźników i ocenę ich użyteczności. Równocześnie realizowane są dwa zadania. ZMP oraz partnerzy kontynuują współpracę z MF nad wariantami dostosowania klasyfikacji budżetowej do potrzeb rejestracji kosztów usług. Ich przedmiotem są również opcje umiejscowienia SMUP w obowiązującym systemie statystyki publicznej. Przedstawiciele ZMP biorą udział w opracowaniu modelu elektronicznej sprawozdawczości, do jakiej są zobowiązane JST. SMUP, prezentujący dane o usługach we wszystkich gminach i powiatach, będzie na portalu GUS od 1 września 2021 r. (PROJEKTY NA RZECZ MIAST). Celem projektu jest wdrożenie – poprzez udostępnianie w domenie gov.pl – systemu monitorowania usług publicznych, gdzie każda JST w kraju będzie mogła porównać swoje usługi dostarczane mieszkańcom pod względem efektywności kosztowej, dostępności, ilości i wymiaru jakościowego, z usługami dostarczonymi przez inne jednostki. Wdrożenie projektu zakłada radykalne zwiększenie użyteczności danych statystyki publicznej do zarządzania miastami, z równoczesnym uproszczeniem sprawozdawczości.

System Analiz Samorządowych / Monitoring Rozwoju Lokalnego

Od roku 1999 Związek prowadzi własny monitoring (SAS), korzystając z danych dostępnych w statystyce publicznej i administracyjnej. Biuro Związku aktualizuje każdego roku bazę danych o miastach. Za pośrednictwem internetu zgromadziliśmy dane za 2018 r. SAS umożliwia dokonywanie porównań z innymi miastami, przy użyciu wielu wskaźników pozwalających na ocenę nakładów, efektów i efektywności usług. System jest dostępny na stronie: <http://www.systemanaliz.pl/>. Nowym narzędziem, uruchomionym dla miast w r. 2019, pozwalającym na syntetyczną ocenę potencjału społeczno-ekonomicznego gminy w czasie i w relacji do innych gmin o podobnej funkcji, jest Monitor Rozwoju Lokalnego. Stanowi wsparcie władz i mieszkańców w przygotowaniu decyzji, przede wszystkim o charakterze strategicznym. Monitor pozyskuje dane z Banku Danych Lokalnych GUS oraz z Ministerstwa Finansów. Zawiera gotowy zestaw wskaźników. Aktualnie budujemy nową wersję Monitora, która czerpie dane także z innych zasobów administracyjnych (m.in. z POLTAXu). Pozwala ona na budowanie własnych grup porównawczych, a w przyszłości umożliwi także tworzenie innych niż z góry zdefiniowane wskaźników z zawartych w nim danych. Nowe dane dotyczą m.in. aktywności ekonomicznej mieszkańców i przedsiębiorstw, demografii, rynku pracy. Jest on dostępny na stronie: <https://monitor.miasta.pl/>, na razie dla 255 miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze.

Krajowy Punkt Kontaktowy Programu URBACT

Krajowy Punkt Kontaktowy URBACT jest prowadzony we współpracy z Ministerstwem Inwestycji i Rozwoju (obecnie Funduszy i Polityki Regionalnej). Jego zadaniem jest wspieranie miast polskich, realizujących projekty w transnarodowych sieciach programu URBACT III oraz organizowanie konferencji i spotkań dotyczących programu, jak również rozpowszechnianie wiedzy zgromadzonej w ramach działań projektowych. Punkt Kontaktowy URBACT angażuje się również w realizację inicjatyw Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej na poziomie krajowym i Komisji Europejskiej na poziomie unijnym, w tym: Partnerską Inicjatywę Miast, Europejską Agendę Miejską i program Urban Innovative Actions.

Oprac. Biuro ZMP